

СТО ГОДИНА СРБИСТИКЕ У ФРАНЦУСКОЈ

Предлог организовања округлог стола „Сто година србистике у Француској“ има своје утемељење у чињеници да се 17. међународни конгрес слависта одржава 2023. у Француској.

Избор Француске као домаћина најзначајније научне манифестације у словенском свету није био случајан. Традиционална научна и културна заинтересованост Француза за словенске народе и њихову културу била је одлучујућа за развој идеје, настале у току Великог рата, да се славистика заснује у Француској на широким темељима. Навршило се сто година од оснивања Института словенских студија у Паризу (1919), којом приликом је А. Белић записао: „Пре свега, за француску науку је посебно згодан тренутак да успостави везе између Словена и спољног света, како би заменила немачку науку у улози коју је она имала до сада. Но француски професори одлично знају да се овај наум не може остварити одлуком једнога човека, већ надметањем које мора издржати њихова наука са немачком науком. Није довољно да Словени дају Французима повод за суделовање; нити то што су околности повољне за овај пројекат јер су се словенске покрајине издвојиле из Аустрије и Немачке; што је у овим двома довело до смањеног интересовања за Словене; Французи морају у овом пољу превагнути над њиховим (германским) донедавним следбеницима и преузети вођство у овом покрету. А то ће постићи само уз нов, огроман и упоран труд.“

Пројекат Међународног славистичког центра „Сто година србистике у Француској“ има за циљ да истражи и представи облике утемељења српско-француске културне сарадње од времена када је пре сто година почела организована настава српског језика на универзитетима у Француској, пре свега у Паризу и Стразбуру, што је представљало најеклатантнији пример промовисања Француске као новог центра словенских студија у Западној Европи. Смишљена и успешно спроведена ова замисао приближавања народа, језика и култура пре свега југословенских, а затим и других словенских, са француским народом била је природни резултат остварене сарадње и пријатељства у годинама Првог светског рата.

Интересовање за српски језик у Француској може се пратити од прве половине 19. века, а настављено и појачано током овог века повременим одржавањем предавања на Сорбони и на Колеж де Франс, пуни замаха добиће тек у првим деценијама 20. века које ће обележити значајно ангажовање Лиге универзитетских наставника, чији је председник био Александар Белић, и оснивање Института словенских студија у Паризу 1919, чији је први управник био осведочени пријатељ српског народа Ернст Дени. Тада ће један број значајних српских филолога и хуманиста на различите начине – личним присуством и ангажовањем у настави, објављивањем прилога у научним часописима и других информативних текстова у културно-пропагандним гласилима, обраћањем значајним међународним институцијама, настојати да упозна француску јавност са културним стањем у тадашњој Србији а потом у Краљевини Југославији. Поменућемо А. Белића, П. Поповића, М. Ибровца, С. Станојевића, А. Арнаутовића и др., чији су прилози о темама од националног интереса из различитих друштвених области објављивани у овим часописима, а да до данас нису у потпуности познати нашој јавности. Зато се овим пројектом планира њихово представљање, публикавање и сл. у едицији МСЦ-а „Слависти који се памте“, како би се српско-француске културне везе представиле и са ове стране.

Други аспект којем ће бити посвећена пажња директно се односи на центре у Француској у којима се предавао српски (српскохрватски) језик. Поред универзитета Сорбона, у периоду 1918–1920. српски језик је у Школи за источне језике у Паризу (INALCO) предавао Миодраг Ибровац, касније професор француског језика на Београдском универзитету, а од 1920. у Школу долази слависта Андре Вајан. Други значајан моменат биће оснивање Института за словенске језике у Стразбуру, где се славистика развијала под руководством познатих слависта Андре Мазона и Лисијена Тенијера. У једном периоду у Француској је било чак 16 лектората српскохрватског језика. Настава српског језика биће представљена у прилозима србиста/слависта, као и лектора српског језика на француским универзитетима.

Оба ова плана, присуство српских интелектуалаца у Паризу, као и улога најзначајнијих француских слависта и србиста у развоју лектората српског језика, биће представљена у едицији МСЦ-а „Слависти који се памте“, књ. 2 и књ. 3. У првој књизи ове едиције објављена је Биобиблиографија Александар Белић (1876–1960) приликом одржавања 16. међународног конгреса слависта у Београду 2018. године у Београду.